*І чужому научайтесь,*
*Й свого не цурайтесь...*
*Т. Шевченко*

# СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 245. ЦЕНТІВ 12 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 19-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1959 TWO SECTIONS (SECTION I) No. 245. VOL. LXVI.

# КЕННЕДІ МАВ БИ ПРОГОЛОСИТИ 2 СІЧНЯ СВОЮ КАНДИДАТУРУ НА ПРЕЗИДЕНТА ЗДА

## РОКЕФЕЛЛЕР, ПРОДОВЖУЮЧИ СВОЮ ПЕРЕДВИБОРЧУ ПОЇЗДКУ ПО СЕРЕДНЬО-ЗАХІДНІХ СТЕЙТАХ, КРИТИКУЄ ІНТЕҐРАЦІЙНУ ПОЛІТИКУ ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕРА

Вашингтон. — Пресова аґенція Юнайтед Прес Інтернешенел опублікувала листа сен. Джана Ф. Кеннеді, в якому він сповіщає провідних демократів, що 2-го січня ц. р. він проголосить свою кандидатуру для демократичної номінації у президентських виборах 1960 р. У цьому листі Кеннеді висловлює свою певність не тільки щодо здобуття демократичної номінації, але й теж свою віру в перемогу у виборах. Негайно після опублікування листа аґенцією ЮПІ головна кватира комітету для обрання Кеннеді президентом проголосила, що Кеннеді ще не вирішив справи своєї кандидатури на демократичну номінацію в 1960 р. і що опублікований лист Кеннеді, датований днем 28-го грудня, є тільки одним із багатьох проєктів листів, які мали б бути розіслані наприкінці цього місяця. Пресовий секретар сенатора Кеннеді заявив навіть, що він дуже сумнівається, чи Кеннеді бачив проєкт цього листа, що його опублікувала аґенція ЮПІ. Кеннеді під теперішню пору виїхав на вакації на острів Ямайку, вернувшися звідки, він разом з панею Елінор Рузвелт має взяти участь у телевізійному виступі, що відбудеться дня 2-го січня ц. р. у Бостоні.

Водночас із цим, як повідомляють з Гюстону в Тексасі, кандидат для республіканської кандидатури на президента губернатор нюйоркського стейту Нелсон Рокефеллер, після своїх відвідин стейтів Міннесота і Висконсин, продовжує свою поїздку по середньо - західніх стейтах і тепер перебуває в Тексасі, звідки мав би виїхати до Оклагоми. Під час свого виступу на пресовій конференції в Гюстоні, Тексас, Рокефеллер критикував інтеґраційну політику през. Айзенгавера, стверджуючи, що Президент повинен був відігравати більшу ролю посередника в цій справі, а не добиватися здійснення інтеґрації з допомогою судових рішень. Під час свого перебування в стейтах Міннесота й у Висконсин Рокефеллер мав можливість ствердити, що офіційні республіканські кола обстоюють кандидатуру Ніксона на президента і що сам Рокефеллер може рахувати на підтримку тільки молодших республіканців, не зв'язаних тісніше з партією організаційно.

## Стівенсон вірить в можливість закінчити збросневі перегони

Ню Йорк. — Демократичний кандидат на президента в 1952 і 1956 роках Адлей Е. Стівенсон надрукував статтю в журналі „Форейн Афферс", в якій висловлює надію, що вже зближається час, коли „можна буде припинити змагання в збросні з СССР". На думку Стівенсона контрольоване роззброєння є найпевнішим засобом не допустити до зудару в таких небезпечних районах, як Німеччина, Далекий і Середній Схід. Стівенсон пише, що він має численні докази на те, що „росіяни щиро непокояться тією політичною і технічною небезпекою, яка може вийти з того, що СССР мусить постійно змагатися в перегонах у збросні". Одночасно Стівенсон твердить, що Захід мусить затримати свою мілітарну силу, щоб запевнити собі безпеку, і щоб скріпити свій голос у дискусії про роззброєння. Стівенсон пропонує, щоб ЗДА і вільні демократичні країни видавали по 5 більйонів долярів впродовж найближчих 40 років на розбудову економіки недорозвинених держав. На його думку треба б скликати конференцію НАТО, щоб дійти до тіснішої співпраці між його членами. Стівенсон гадає, що уряд президента Айзенгавера втратив ініціятиву в користь СССР, бо Айзенгавер думає тільки про збалянсування бюджету. Стівенсон остерігає, що церемоніяльна подорож Айзенгавера по чужих країнах не заступить дійсної плянованої закордонної політики.

## Економіст Надлер твердить, що саме громадянство має поборювати інфляцію

Ню Йорк. — Дорадчий економіст Гановер банку д-р Маркус Надлер промовляв на зборах працівників цього банку і твердив, що найуспішніше поборювати інфляцію валюти може саме громадянство усвідомивши собі, яку шкоду може їм спричинити інфляція валюти, тоді воно може натискати на Конґрес, робітничих провідників і керівників підприємств, щоб закинути цю політику, що веде до обезцінення валюти. Д-р Надлер казав, що европейські країни знають, що це таке інфляція валюти і тому вони її вистерігаються. Та американці не сміють чекати аж на гіркий досвід інфляції, дільки дисципліновано не допустити до неї: це значить не позичати грошей, не купувати на кредит та менше видати грошей на купно неконечних товарів. — Коли легко можна дістати кредит, — тоді найкращий ґрунт для росту інфляції. Д-р Надлер за те, щоб утруднювати кредити при допомозі високих відсотків.

## В АМЕРИЦІ

● **У зв'язку з поворотом Президента до Вашинґтону** комісарі дистрикту Колумбія збираються привітати його перед самою північчю 22-го грудня 10-ма тисячами смолоскипів, що їх нестимуть 10,000 осіб. „Беремо до уваги те, що Президент ніс смолоскип миру у своїй подорожі", сказав комісар Роберт Е. МекЛофлін. Ці смолоскипи засвітять одночасно на площі Лафаєта, коли Президент зблизиться до Білого Дому.

● **Республіканський Крайовий Комітет** повідомив, що 27 січня 1960-го року в 75-ох містах відбудуться республіканські прийняття. Вступ на ці прийняття коштуватиме по $100 від особи, а чистий прибуток призначений на виборчий фонд. Президент Айзенгавер буде головним промовцем на прийнятті в Лос Анджелесі, віце-президент Ричард М. Ніксон — в Шикаґо, губернатор Рокефеллер — у Вашинґтоні, Д. К. Всі ці прийняття передаватиметься через телевізію.

● **Команда летунства** повідомляє, що біля дому фермерки Карлі Віске у Фермонт, Міннесота, знайдено апаратуру, яка знаходилася в бальоні, що злетів був на висоту 40,000 стіп над Південною Дакотою. Пізніше знайдено і бальон, який був випущений за 120 миль на захід від Фермонту.

! **У східніх стейтах ЗДА** 16. грудня була доволі тепла погода, але в Ню Мексіко бушувала така сніговиця, що 125 авт застрягли в снігах, і поліція та крайова ґвардія мусіли забезпечувати всіх людей, що сиділи в тих автах. З літаків довозили сіно отарам овець. В містечку Вон нападало 36 цалів снігу.

## ПРЕЗИДЕНТИ ЗДА І ТУНІСІЇ „ЗАЖУРЕНІ" СИТУАЦІЄЮ В АЛЬЖИРІ

Президент Тунісії Габіб Бурґуіба із през. Айзенгавером після промови останнього виголошеної по приїзді до Тунісу.

Альжир. — Президент Айзенгавер і туніський президент Габіб Бурґуіба у спільному комунікаті, проголошеному наприкінці чотиригодинних відвідин Айзенгавера в Тунісії, признали, що вони — у зв'язку з справою світового миру та зменшення міжнародного напруження — „розглянули ситуацію, створену труднощами в Альжирі. Вони погодились, що факт, що не осягнено ще розв'язки, є причиною важкої журби". Далі вони ствердили, що „одною з головних подій нашого сторіччя" є право самовизначення для народів Азії і Африки. У тому комунікаті підкреслюється сердечність і одвертість, що характеризували півторигодинну розмову між обидвома президентами. За коментарями преси, праві французькі кола будуть напевне невдоволені, що голови двох чужих держав одверто признаються, що вони розглядали справу Альжиру та посередньо в свому комунікаті критикували французький уряд за нерозв'язання досі цієї проблеми. Французький уряд і праві французькі кола стоять на становищі, що Альжир і все те, що в ньому діється, включно з тамошньою 4-річною війною, це „внутрішня справа Франції". — На п'ятницю, год. 1:30 попол західньо-европейського часу (який на 6 годин випереджує східньо-африканський час) був передбачений приїзд президента Айзенгавера кружляком „Де Мойнс" до порту Тульон у південній Франції. В 20 хвилин пізніше він мав від'їхати спеціяльним поїздом до Парижу через Марсей і прибути до Парижу о год. 10:30 веч. Протягом суботи—неділі—понеділка буде відбуватись в Парижі західня конференція „на вершинах", а в понеділок президент Айзенгавер від'їде до столиці Еспанії Мадриду. 22-го ц. м. він відлетить відтіль до Вашинґтону, зупинившись в останній країні, що її відвідає, а саме в Казаблянці, в Марокко.

## ЗДА не підписали договору про виміну робітничих провідників із СССР

Вашинґтон. — Пресовий урядовець державного департаменту Джозеф Ріп заявив, що департамент, в якому він працює, зовсім не підписав договору при виміну робітничих провідників між ЗДА і СССР, і тому голова Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій Джордж Міні не має причини протестувати проти того, чого не було. Ріп сказав, що договір про культурну і наукову виміну в 1960-1961 роках, недавно підписаний в Москві, не відноситься до виміни робітничих провідників, бо про неї могли б рішати в першу чергу провідники зорганізованого американського робітництва Міні твердив, що провідники американських робітничих організацій не можуть їхати до СССР, бо там немає вільних робітничих організацій, тільки існують професійні союзи, які є під повною контролею комуністичного тоталітарного уряду.

## Особисті прибутки в листопаді виносили $ 384,800,000,000

Вашинґтон. — Департамент торгівлі повідомляє, що особисті прибутки американців в листопаді цього року становили 384,800,000,000 долярів в річному відношенні, і були новим рекордом, бо виносили на $52,500,000,000 більше як в жовтні ц. р. і на один більйон долярів більше від дотеперішнього рекорду з червня ц. р., — ще перед початком страйку в сталевому промислі. Найбільшу позицію в особистих прибутках становили заробітні платні всіх працюючих — $271,700,000,000. Ці заробітні платні впали були на $3,000,000,000 в місяцях липні і серпні внаслідок страйку сталеварів.

## В Луїзіяні відбулися дві підземні експльозії

Вашинґтон. — Комісія Атомової Енерґії повідомила, що 17-го грудня в бувшій копальні соли в Луїзіяні в глибині 800 стіп відбулися дві пробні експльозії, щоб ствердити, чи такі вибухи можна виявити при допомозі до того призначених приладів. Кожна експльозія мала силу 20 фунтів вибухового матеріялу TNT. Ці експльозії мають дати матеріял на переговори в Женеві в Швайцарії в справі контролі атомових зброєнь. Ціллю цих проб є ствердити, чи дійсно можна так заглушити атомові експльозії під землею, щоб вони не спричиняли потрясень, і щоб їх не могли занотували сейсмографи.

## Кастро боїться інвазії в 1960 році

Гавана, Куба. — Кубинський прем'єр Фідель Кастро промовляв 4 години на зборах Федерації Цукрових Робітників і казав, що в 1960 році прихильники колишнього диктатора Батісти пробуватимуть напасти на Кубу. „Не маємо найменшого сумніву, казав він, що знову бачитимемо, як плистиме кров на Кубі, і що ми будемо мусіти боронити країни зі збросю в руках". Кастро говорив про те, що перед Кубою чорна економічна майбутність, бо закордонні вороги зменшують свої закупи на Кубі, а закордонні туристи бойкотують той острів, хотячи перемогти його населення голодом. Прем'єр закликав кубинців до суворого способу життя та критикував двох католицьких священиків, які втекли з Куби закордон. — В політичних колах стверджують, що Кастро є під впливом лівих кол, які домагаються радикальних соціяльних реформ. Але Кастро йде на зустріч і націоналістам, і тим способом затримує популярність між населенням .

● **В Узбекістані** совєтські реформатори заборонили в ім'я гігієни та „модернізації" — користуватися по містах тягловими ослами. Наслідок цієї заборони такий, що довкола міст завмерла комунікація і селяни мусять самі двигати тягарі, що їх раніше носили на своїх хребтах осли.

● **Французький уряд** погодився продовжувати державні субвенції для приватних католицьких шкіл, а за це Католицька Церква у Франції призпала міністерству освіти обмежене право нагляду над тими школами. Католики виступають проти контролі держави над шкільництвом, побоюючись, що в разі створення нового „народного фронту", себто партійної коаліції з участю комуністів, уряд проводитиме в школах антирелігійну політику.

## Захід відкинув протест Москви в справі радіостанції в Берліні

Бонн. — ЗДА, Англія і Франція відкинули протест Совєтів в справі влаштування в західньому Берліні великої нової західньо-німецької державної радіостанції. Совєти вважали, що така радіостанція „не має права" існувати на території Західнього Берліну та що вона посилить ворожу протисовєтську пропаґанду. Західня відповідь стверджує, що три західні альянти, які зберігають формальний окупаційний стан в Західньому Берліні, дбають за те, щоб права Німецької Федеративної Республіки і Західнього Берліну одні одним не перечили. Цілий цей спір — суто-академічний, бо сам західньо-німецький парлямент закинув плян такої державної радіостанції, вийшовши з засновку, що центральний західньо-німецький уряд не повинен перебирати на себе функцій, застережених для окремих автономних країн Республіки. Проте цей обмін нотами виявив з одного боку острах Совєтів щодо тіснішого пов'язування Західнього Берліну з Західньою Німеччиною, з другого — солідарність трьох західніх великодержав в обороні західньо-німецьких прав.

## 2 військові бльоки — Заходу і Сходу — виявляють основні різниці

Париж. — У характері військових бльоків Заходу і Сходу, себто Організації Північно-атлянтійського пакту (НАТО) і т. зв. Варшавського пакту „Приязни, співпраці та взаємної допомоги" комуністичних країн, існують дуже основні розбіжності — стверджує паризький кореспондент „Н. Й. Таймсу" у зв'язку з теперішньою Паризькою конференцією Ради НАТО. Конференція членських держав Варшавського пакту триває максимум $3\frac{1}{2}$ годин, під час яких гладко переводиться перегляд всієї стратегічно-політичної ситуації світу. Нема там дискусії, нема незручних запитів, нема ніяких сумнівів і не може бути мови про будь-яку недискрецію та „просочення" до преси будь-якої відомости. Зате в НАТО панує індивідуалізм і демократія та раз-у-раз виявляються наверх внутрішні суперечки. Однак по суті НАТО грає куди більшу ролю для Заходу як Варшавський пакт для Сходу, бо НАТО — це дійсний військово-політичний союз 15 держав задля оборони вільного світу проти Москви, а Варшавський пакт це тільки політичний засіб в руках совєтської дипломатії. Совєти мають диктаторську владу в цілому комуністичному таборі і всі стратегічні пляни та вся військова сила зосереджені в московських руках, а сателітні „союзники" є тільки декорацією. У Східній Німеччині Совєти втримують 8 танкових дивізій й 12 змеханізованих дивізій, разом із 6,000 танками, а в Польщі і на Мадярщині вони мають додаткових сім дивізій.

## Адмірал Р. Л. Деннісон став командантом морських сил НАТО

Париж. — Адмірал Роберт Лі Деннісон, який має тепер 58 років, дістав призначення на головного команданта морських сил держав Північно-атлянтійського пакту (НАТО) та американської Атлянтійської Фльоти. Він прийшов на зміну адміралові Джірол Райтові, який, вступивши в 62-ий рік життя та маючи за собою 42 роки служби в морській фльоті, переходить в січні 1960 року у стан спочинку. Адмірал Деннісон, який закінчив Морську академію в 1923 році, має за собою довгу і світлу військову кар'єру та був м. ін., протягом двох років асистентом шефа морських операцій. Від 1948 до 1953 року, за президентури Трумана адм. Деннісон був командантом т. зв. Четвертої Дивізії Кружляків на Антлянтику, а після того був заступником шефа морських операцій для плянування і політики. Морські атлянтійські Фльоти вісьмох членських держав НАТО перебувають під спільним командуванням. Зміна становища головного морського команданта була подана до відома під час теперішньої конференції Ради НАТО у Парижі.

## Відбудуться спільні наради американських і совєтських лікарів у ЗДА і СССР

Вашинґтон. — Асистент головного лікаря ЗДА д-р Ван Зайл Гайд повідомив, що в 1960 і 1961 роках відбудуться спільні наради американських і совєтських лікарів в справі лікування таких недуг як пістряк, недомагання серця та поліо. Ці наукові з'їзди відбудуться в рамках культурної і наукової виміни, яку вирішено ще під час побуту Нікіти С. Хрущова в ЗДА у вересні ц. р. В 1960 році ці збори відбудуться в Інституті Слоун - Кеттерінґа в Ню Йорку, і на них будуть говорити про лікування пістряка; про лікування серця будуть нараджуватися в Крайовому Інституті для лікування серця в Бетесді, Мериленд, а над поліо будуть дискутувати в Інституті для лікування поліо при Медичній Академії СССР в Москві. В 1961 році одна нарада буде в СССР, і одна у ЗДА. На нарадах, між іншим, мають говорити про вакцину з живими вірусами, яку випродукував д-р Алберт Сабін. Взагалі мають обговорювати 5 проблем, а у виміні мають брати участь по три до шістьох науковців із кожної держави.

# НАТО ПЛЯНУЄ ОБОРОНУ НА 10 РОКІВ

Париж. — На закінчення триденної конференції 15-міністрів закордонних справ членських держав Північно-атлянтійського пакту (НАТО), проголошено комунікат, в якому стверджено, що всі учасники конференції „одноголосно потвердили своє довір'я до північно-атлянтійського союзу, та погодились, що він залишається незаступний на протяг найближчих років. Вони доручили постійній Раді перевести довготермінове плянування, яке взяло б під увагу найближчих 10 років а стосувалося подробиць в політичній, військовій, науковій та економічній ділянках, як також щодо контролі зброї." Таким чином, за одностайними коментарями західньої преси, міністри закордонних справ 15-х країн НАТО підкреслили, що не тільки не може бути мови про те, щоб НАТО „розлетілось", як про це мріють Совєти, але — навпаки — що воно знаходиться на шляху свого постійного скріплювання. Стверджено це в наступному уступі комунікату, який говорить буквально, що „Рада перевірила військову ситуацію. Вона зайняла становище до факту, що совєтська мілітарна потуга продовжує рости. Тому залишаються важними біжучі оборонні пляни НАТО. З уваги на це та у світлі річного перегляду, міністри погодились, що треба вжити рішучих заходів задля заґарантування потрібної сили союзу. Вони висловили переконання, що на базі осягненого вже поступу та з уваги на корисний економічний розвиток в більшості країн НАТО, основні цілі (НАТО) напевне відповідають здібності союзу в його цілому об'смі". З очевидним натяком на совєтську „мирову офенсиву" і крик Хрущова про роззброєння, комунікат НАТО признає, що „загальне і контрольоване роззброєння" є ціллю Заходу, але — мовляв — „поки осягнеться цю ціль — союз не може знехтувати заходи, необхідні для його безпеки". Комунікат 15-х міністрів закордонних справ заповідає, що вони зійдуться знову у найближчий вівторок 22 грудня, щоб познайомитись з вислідами конференції голів чотирьох урядів, яка відбудеться в міжчасі. Тоді буде проголошений новий комунікат. Найближчий з'їзд 15-х міністрів закордонних справ відбудеться в травні 1960 року в Істанбулі в Туреччині.

У тому офіційному комунікаті не згадано про справу, яка на їх конференції викликала була поважний спір, а саме щодо інтеґрації окремих національних армій членських держав в одну збройну силу НАТО. Відомо, що американський, англійський та західньо-німецький міністри оборони одверто висловились за таку інтеґрацію, а шеф об'єднаних штабів збройних сил ЗДА ген. Натан Твайнінґ критикував опозиційне становище Франції до пляну такої інтеґрації. За пресовими коментарями — французькі військові кола ніби вже схильні прийняти спільне командування для всього летунства держав НАТО, з тим, що це не буде називатись „інтеґрацією" а „єдністю команди", бо слово „інтеґрація" буцімто осоружне французькому президентові де Голеві. Ця справа має бути вирішена на західній конференції „на вершинах" в найближчі суботу-неділю у Парижі.

## Кардинал Спелман на урочистостях у Ватикані

Рим. — Кардинал Франсіс Спелман з Ню Йорку взяв участь в минулу середу на урочистості, під час якої Папа Іван XXIII наклав на голови сімом новопризначеним кардиналам кардинальські береги. Між ними були два нові кардинали американці німецького роду, папський нунцій в Західній Німеччині Алойзіюс Мюнх і Альберт Ґреґорі Маєр із Шикаґо. З-посеред інших п'ятьох нових кардиналів — два італійці, один еспанець, один англієць та один німець. Восьмий кардинал, призначений минулого понеділка, Пальо Марелля, який є папським нунцієм у Франції, дістав кардинальський берет з рук президента Шарля де Голя. З четвер під час окремої публічної церемонії в соборі св. Петра, сім нових кардиналів дістали червоні капелюхи від Папи. Крім них приявними були 33 інші кардинали, в їх числі кардинал Спелман.

У п'ятницю 18 ц. м. кардинал Спелман поруч із новопризначеними американськими кардиналами будуть приявні на публічному проголошенні Папою, що Елізабет Анна Сетон, відома колись як Мати Сетон, засновниця американського монашого Чину Сестер Милосердя святого Йосифа, яка померла у 1921 році у віці 47 років, відзначалась „християнськими чеснотами геройського ступня". Таке проголошення Папою відкриває двері для беатифікації, після чого приходить довгий канонізаційний процес. Якщо Анна Сетон була б канонізована, то вона була б першою святою з-посеред американок від народження.

## Патріярх Атенагорас змагає до об'єднання Православної Церкви

Бейрут. — Православний патріярх Атенаґорас, який є головою вселенської Православної Церкви з титулу перебування в колишньому Царгороді (тепер Істамбулі) заявив, що з'єдинення Православних Церков є передумовою для з'єдинення взагалі Християнських Церков. Він відвідав недавно Сирію, Єгипет, Йорданію, Ливан і Туреччину. Під час тієї подорожі патріярх Атенаґорас видав заклик до автономних численних Православних Церков до об'єднання. За пресовими інформаціями, в цій справі має відбутись в найближчому році на Родосі окремий Собор. Православна Церква нараховує 320,000,000 вірних, але вони розпорошені по різних Церквах.

## У СВІТІ

● **Об'єднана Арабська Республіка** (Єгипет і Сирія) дістала від Міжнародного Банку для відбудови і розвитку (т. зв. Світовий Банк) позичку в сумі $56,500,000 на поглиблення й поширення Суеського каналу, щоб тим каналом могли проходити також новітні нафтоналивні кораблі, які тепер мусять об'їздити Африку довкола. Президент банку Юджин Блок кількакратно їздив у цій справі до Єгипту.

● **Іран,** де недавно був з відвідинами през. Айзенгавер, сильно занепокоєний зростом комуністичних впливів в сусідньому Іраку. На іраксько-іранському кордоні цими днями відбулась перестрілка. Іранський уряд викликав із столиці Іраку свого амбасадора для нарад. Скріплено іранські війська, що охороняють одну з найбільших у світі рафінерій нафти в Абадані над Перською затокою.

● **Прем'єр Ізраїлю Давід Бен Гуріон** сформував новий уряд, який складається з представників п'ятьох з-посеред вісьмох партій, заступлених в парляменті, і розпоряджає 86 голосами на всіх 120. Міністром закордонних справ залишилась Ґольда Маєр. 73-річний Давід Бен Гуріон є також міністром військових справ. Хворий, він приїхав до парляменту тільки на те, щоб захриплим голосом відчитати список нових міністрів, і зараз від'їхав — під опіку лікаря.

**СВОБОДА SVOBODA**
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сиҭі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

## Перед зустріччю „Великої Чвірки"

Тунісія була восьмою з черги країною, що її президент Айзенгавер відвідав у своїй подорожі під гаслом миру, приязни і свободи. Тепер він уже на території Франції, де ділово - політична ціль його подорожі куди більша, як попередня місія в країнах півдня Европи, Азії та півночі Африки. Від моменту, як у порті Тульону привітали Президента державний секретар Гертер і американський амбасадор у Франції Готон, президент Айзенгавер знову — так би мовити — обома ногами і головою всередині тієї центральної турботливої проблеми, якою є проблема єдности Заходу і його політики супроти Москви.

19-го грудня ц. р. починається триденна конференція голів урядів чотирьох західніх держав, становище яких є вирішним для політичного обличчя всього Заходу; З'єдинених Держав, Англії, Франції і Західньої Німеччини. Це та західня „велика чвірка", що надає тон цілому 15-членному Атлантійському бльокові (НАТО), становлячи стрижень його військово - оборонної могутности. Хоч Німеччина сама це становить предмет нарад з уваги на її поділ, — економічне відродження ,зріст поваги у широкому світі й щораз більший військовий потенціял Західньої Німеччини роблять її партнером у „великій чвірці". Великою мірою причиняється до цього авторитет старого Конрада Аденауера. Коли за одним столом засядуть Д. Д. Айзенгавер, Геролд Мекміллен, Шарль де Голь і Аденауер, то це дійсно буде ареопаг із найвищими кваліфікаціями для репрезентування всього вільного світу.

Спершу вважалось, що ця західня конференція „на вершинах" потрібна для устійнення спільної тактики на зустрічі з Хрущовим, заповідженої на весну 1960 року. Але на конференції 15-ох міністрів закордонних справ у Парижі, що попередила зустріч „чотирьох", виявились такі розбіжності щодо внутрішньої організації збройних сил НАТО, які може вирішити тільки така вершинна конференція. Тому на перше місце висунувся не спільний — безсумнівний — фронт супроти Совєтів, а усуцільнення союзницького бльоку НАТО, щоб не було в ньому суперечних поглядів, як той союз має надалі виглядати і діяти. Одностайні виступи військових міністрів ЗДА, Англії і Західньої Німеччини в користь інтеграції збройних сил НАТО підкреслили ізольовану позицію Франції. Загальна думка коментаторів на цю тему така, що тільки Айзенгавер спроможний вплинути на де Голя, щоб той, задивлений у „велич Франції", не наражував на катастрофу ввесь давний стратегічний плян оборони Европи проти Совєтів. Бо ось — чистамо — старий Аденауер, гордий своєю приязню з французьким президентом де Голем, все таки дозволив своєму міністрові оборони Францові Штравсові одверто і різко заатакувати цього тижня в Парижі політику де Голя, бо шеф німецьких збройних сил ген. Адольф Гойзінгер у своєму пригнітливому рапорті заявив: якщо Франція й далі вестиме свою „екстра" політику в НАТО, не включить своєї радарної системи і свого летунства під спільне командування і не збільшить числа своїх дивізій, то, у випадку совєтського нападу, треба буде негайно відступати на захід поза лінію Райну.

Проголошені на Раді НАТО грізні цифри про совєтську потугу напевно причиняться до ліквідації цих внутрішніх спорів у НАТО. Але нова місія Айзенгавера направду нелегка і незавидна. Такі місії виконують люди, що творять історію. Айзенгавер належить до типу таких осіб і він ще раз доказав це теперішньою своєю подорожжю. Тому й у Парижі ворожать йому повний успіх.

## З позицій фальшування

Про Ярослава Галана, „прогресивного", а потім комуністичного письменника - драматурга, який був убитий 1949 року в Львові невідомими людьми, що їх совєтські джерела називають уперто „бандерівцями" і „буржуазними націоналістами", в друкованій українською мовою совєтській пресі написано вже багато, але такого, до чого договорилися автори статтей в київській „Літературній Газеті" в числі з 23-го жовтня ц. р., присвяченому 10-річчю з дня смерти Ярослава Олександровича Галана — ще не було. Видатні підсовєтські автори, письменники й критики пишуть про Галана, з одного боку, ніби про якогось „месію", що своєю ... „смертю смерть поправ" — це так, до речі, назвав свою статтю Петро Панч — а з другого боку приписують йому заслуги, яких він не мав і праці, яких він не написав, обкрадаючи при цьому безцеремонно спадщину інших „буржуазнелібералних" таки, націоналістичних письменників і критиків.

Таку практику обкрадання українських „буржуазних" авторів з їхніх авторських прав, з їхніх думок і концепцій застосував відомий український підсовєтський критик Борис Буряк, автор багатьох статтей з ділянки літературної критики і літературознавства, у своїй статті про Яр. Галана, надрукованій у цій же „Літ. Газеті" під назвою „З позицій сучасности".

Вийшовши із криптоніму Ярослава Галана, що колись підписував себе по батькові не Олександрович, але Александрович, і що, живучи в колишній Польщі, належав не до Комуністичної Партії Західньої України, а до Комуністичної Партії Польщі, Борис Буряк приписав Галанові авторство у виданому в 1938 р. Видавничою Спілкою „Діло" літературно - мистецькому часописі „Назустріч" літературно - критичних статтей, підписаних криптонімом ЯАГ або Яаг, що був літературним криптонімом відомого західньо - українського літературознавця проф. Ярослава Гординського, автора багатьох літературознавчих праць і статтей в „Літературно - Науковому Віснику", „Дзвонах", „Ми", „Наша Культура", „Україна", „Назустріч" та інших. Зокрема, Буряк приписав Галанові авторство двох літературно - критичних статтей проф. Ярослава Гординського, однієї надрукованої в „Назустрічі" 15-го березня 1938 р. про повість Галини Журби „Революція йде", чи точніше про першу частину цієї повісти п. н. „Зорі світ заповідають", і другої — про „Сон тіні" Наталени Королевої, надрукованої в цій же „Назустрічі" в числі з 1-го лютого 1938 року. Присвоюючи Ярославові Галанові авторство статтей проф. Ярослава Гординського, Борис Буряк приписав Галанові також думки й погляди, яких він ніколи не мав і висловлювати яких не мав ніяких основ і передумов, не диспонуючи ані в десятій частині тим знанням, що ними диспонував проф. Ярослав Гординський.

Скандальний випадок невігластва або й літературної крадіжки довершеної совєтським критиком у підсовєтській дійсності неодинокий. Сьогодні можна було б укласти вже цілий реєстр крадежів, плагіятів і фальшувань, зроблених підсовєтськими критиками і науковцями, на що почала звертати увагу останнім часом вже й сама підсовєтська преса, друкуючи з цього приводу листи обурених читачів і навіть самих таки літературознавців.

Ярослав Курдидик

## МОВА ПРО МИР — ДУМКА ПРО ВІЙНУ

Відвідини Хрущова в Америці, поїздка президента Айзенгавера до країн в Европі, Азії і Африці, конференція „на вершинах" голів західніх держав та цілий ряд інших вже переведених і ще плянованих політичних акцій стоять під знаком порозуміння, співіснування і миру. Все, здавалося б, крутиться навколо того вимріяного миру, якого всі прагнуть. В усьому світі тільки й мови, що про мир. Але рівночасно з цим думка відповідальних державних діячів і стратегів завжди вертається до страшного марива війни, що його розмови про мир можуть злагіднювати, але далеко не розвіюють.

Коли ж думка про війну то увесь світ в такій мірі зосередився на розроблюванні і вдосконалюванні найрізноманітніших варіянтів атомової зброї, що постає враження, нібито виключно ця зброя має формувати й вирішувати перебіг майбутніх воєн. Однак, в останньому часі щораз більші уваги приділяється також іншим засобам ведення війни, а саме хемічним і бактеріологічним.

Колишній шеф Армійського Хемічного Корпусу, ген. В. М. Кріст має незаперечну слушність, коли твердить, що світ так „заворожений" атомовим майбутнім ,що навіть перестав брати до уваги можливість застосування, замість „голосної й жахливої атомової зброї", тихої й підступно - нищівної газової абс бактеріологічної. І хоч це звучить неймовірно, але така зброя може заздалегідь унешкідливити й спаралізувати всіх тих, хто мав би вести атомову війну. Згаданий генерал твердить, що обидві сторони, ЗДА і СССР, нагромадили великі запаси такого отруйного газу, що навіть мінімальної краплинки його вистачить для того, щоб упродовж хвилини вбити людину. При цьому генерал вказує на узбережжя ЗДА, східнє західнє, на яких живе стільки населення, що коли б ворогові вдалося загазувати його з підводних човнів, то жертв було б куди більше, як навіть від найуспішніше переведеного нуклеарного нападу.

Як відомо, Крайова Рада Безпеки свого часу ухвалила не вживати хемічної чи бактеріологічної зброї в майбутній війні, хіба у випадку, коли б ворог вжив її першим. Але тепер іде посилена акція в тому напрямі, щоб Крайова Рада Безпеки включила також хемічну і бактеріологічну зброю до загального озброєння ЗДА у такій самій формі і мірі, як це зроблено в СССР. Розвідка НАТО має дуже точні дані про те, що рівночасно з „мировим наступом" і пропагандивним гаслом про атомове роззброєння, большевики дуже підсилили продукцію хемічної і бактеріологічної зброї, і що в цій ділянці вони можуть мати навіть деяку перевагу над Заходом. Сталося це тільки тому, що Захід не приділяв цій зброї стільки уваги, скільки треба було б, щоб збалянсувати ворога і в цій ділянці. Ця вістка послужила за поштовх для акції в двох напрямах: 1) Роз'яснювання громадянству особливостей хемічної та бактеріологічної війни і способів, як під час такої війни поводитися і 2) створення фондів для розбудови хемічної та бактеріологічної зброї, яка б мала зайняти рівне місце поруч із атомовою зброєю. Дотеперішні осяги в цій ділянці у ЗДА не дають причини для песимізму. І, хоч ширший загал не знає подробиць, але навіть з того, що продістається до загального відома, виявляється, що у ЗДА, поруч смертельно отруйного газу, розробляють головним чином газ, який діє скорше як „психохемічна отруя". Його називають „реверсійним газом",бо ватрусна ним людина поводиться як п'яна, очманіла або спаралізована. Діяння цієї отруї продовжується від 20 до 30 годин, хоч і після того триває ще стан загального фізичного послаблення і апатії.

Воєнні фахівці висловлюються за масову продукцію „реверсійного газу", як одного із „найбільш гуманних засобів ведення війни", а ген. Крісі твердить, що ЗДА треба щонайменше 5 років, щоб хемічну зброю такого типу поставити на рівень, який відповідав би сучасним вимогам модерної війни. Коли йде про те, щоб закинути газ у запілля ворога, то це можна буде робити при допомозі літаків або ракет, які переноситимуть його туди у плинному або спорошкованому вигляді. Крім того його можна буде вживати успішно в саботажних діях — для затруювання питної води, харчів та ін.

За вжиття психохемічних газів промовляли б не лише моменти гуманного порядку — бо в масовій тотальній війні поняття гуманности найбільш релятивне, — але вони готові увійти в розрахунки ЗДА як засоби чисто мілітарно - стратегічного аспекту. Ось для прикладу: Коли б ЗДА примушені були перевести якийсь десант на зайнятій комуністами території, населення якої ставиться вороже до комуністичного режиму, як в Україні, Білорусі, Польщі, Мадярщині і т. д. тоді важко було б розмежувати вороже військо від цивільного населення і, застосовуючи реверсійний газ, ЗДА мали б, без сумніву, більшу користь, як при тотальному нищенні. За це промовляють ось такого порядку аргументи: 1) В тотальному нищенні гинуть не лише ворожі війська, але й всі важливі споруди, якими зможе послуговуватися та сторона, яка займе дану територію; 2) в тотальному нищенні гинуть люди, якими, теоретично міркуючи, ідеться з метою допомогти їм визволитися. При застосуванні психохемічних засобів зберігається і людей і всі важливі споруди, зокрема промислового характеру, які негайно можна буде включити для цілковитої ліквідації ворога.

Появилися в пресі голоси, що масове застосування реверсійного газу може дати приблизно такі наслідки, як перші атомові бомби, скинені на Японію — тобто повну і безумовну капітуляцію ворога.

---

**Український Народний Союз і „Свобода" це твердиня української у вільному світі, які мають за собою 65-літню історію провідництва в політичних, суспільних та культурних змаганнях нашої еміграції в Америці.**

---

*З СОВЄТСЬКОЇ ПРЕСИ*

### „ЩАСЛИВА СТАРІСТЬ"

Так дуже часто називають у совєтській пресі життя-буття совєтських пенсіонерів і інвалідів, яких „держава забезпечила всім необхідним". А ось як описує „щасливу старість" цих людей кореспондент „Ізвєстій" в числі з 21 листопада ц. р.: „Високим парканом оточений Тержольський дім інвалідів Міністерства соціяльного забезпечення. Двері міцно зачинені важкими засувами і замками. Удень і вночі біля воріт стоїть охорона. Жадна стороння особа не дістанеться сюди без дозволу директора Абуладзе. Жаден інвалід не може вийти звідси без перепустки... Коли я попав на територію дому, інваліди війни і праці, старі робітники й робітниці розповіли мені про зовсім ненормальні умовини, які створено тут для них. Один з них повів мене до своєї кімнати. В ній мешкають троє. В обох вікнах всі шибки повибивані, по кімнаті гуляє вітер. На першому поверсі електричного світла зовсім немає — немає ні жарівок, ні стопок. На інвалідах подерте взуття і білизна. Плащів у них немає. Інвалід вітчизняної війни Степан Лапшин цілий місяць не був у лазні. „Годують погано, — заявляють старики, — сама каша та макарони. Супу і борщу зовсім не їмо місяцями. Картопля і капуста — рідкі гості в нашій їдальні, а молока зовсім не бачимо..." Немовби два ворожі табори утворились в домі інвалідів: з одного боку ветерани праці, хворі й старі люди, а з другого — 45 осіб обслужного персоналу".

### НЕ ПОРОЗУМІЛИСЬ

Спеціяльний кореспондент „Радянської України" в Ню Йорку переслав до Києва 16 жовтня статтю про зріст злочинности молоді в ЗДА. „Все це показує — пише він у повчальному тоні, — що викорінення злочинности серед американської молоді слід починати із зовсім іншого кінця, бо кари, хоч якими суворими вони не були б, є лише спробою погасити пожежу з допомогою бензини..."

Злочинність молоді в Совєтському Союзі, як відомо, також набирає загрозливих розмірів. Для поборювання бешкетників, хуліганів та інших порушників громадського порядку — читаємо в совєтській пресі — створено на поміч поліції так звані робітничі дружини. Якими ж ще способами хочуть большевики розв'язати болючу проблему злочинности молоді? Ось передова стаття московських „Ізвєстій" з 11-го листопада присвячена новому законові про „боротьбу з порушеннями совєтської законности", який дає право притягати до суду дорослих осіб, що зле впливають на дітей, підсилює роботу прокуратури та міліції і загострює контролю над т. зв. виховно - поправними таборами. „Настала пора, — пише редактор „Ізвєстій", — скріпити боротьбу з юними правопорушниками..."

Кореспондент „Радянської України", коли писав свою статтю про злочинність серед американської молоді, очевидно, не порозумівся з редактором „Ізвєстій".

*З НАШИХ БУДНІВ*

### В ПОШАНУ МИКОЛАМ

*Зараз по Івані другий великий святий це Микола, або Миколай, якого американці перехрестили на „Санта Клоса". В Старому Краю казали: „Як звав, так звав, аби щось дав". А це, властне, такий добрий святий, що дає. От, цікаво знати, що він завтра принесе двом чемним лідерам нашого УККА: п. голові Добрянському і п. президентові Галичиновi, в честь яких Об'єднаний Комітет Ню Йорку влаштовує знаменитий бенкет у Народному Домі? ..*

*Правда, колега Бабай написав був колись в „Лисі Микиті" сумний віршик про таких сіромах, „яким святий Миколай вже нічого не приносить". Гадаю, однак, що це легка поетична пересада. Мусить щось принести, бодай рахунок за газ та електрику, або запрошення на відкриття ще однієї малярської виставки...*

*Нічого казати — в цьому сезоні наша малярська братія моцно застартувала: насамперед показали свої здобутки пані - мисткині, потім пішли Онишкевич, Панчак, Соловій, а в цю суботу, на самі свої іменини, стає ще раз до творчого рапорту в Ню Йорку один з молодших сеньйорів нашого малярства, мистець Микола Бутович.*

*А це, між іншим, доволі оригінальний спосіб відзначування іменин: замість діставати презенти, проф. Бутович сам приніс нам у дарунок ціле багатство своєї чародійної палітри, то значить, дарує нам знову свіжу, блискучу колекцію своїх симпатичних відьом, вовкулаків, чугайстрів та інших щезників. При чому мистець запевняє, що все те чортовиння тратить свою диявольську міць з тим моментом, коли таку, скажемо, відьму чи нашу чарівницю купити й принести до хати в презенті — головікові! Вел, хто не вірить, хай попробує.*

*Якщо перейдемо від відьом та образотворчого мистецтва до красного письменства, зокрема гумористичного, то тут треба згадати двох визначних іменинників: Миколу Васильовича Гоголя і Миколу Васильовича Понеділка. Обидва тезки, земляки та й близькі сусіди, бо М. В. Гоголь походив з околиць Миргорода, а М. В. Понеділок походить з Новомиргорода, хоч і народився „в Пржемишлю". Різниця між ними така, що Гоголя позичили собі в нас старші брати, а Понеділка якось не вспіли. Правда, є ще й та різниця, що Понеділкові заспіваємо нині в клюбі „многая літа", а Гоголеві ми таки не спромоглися влаштувати „вечора" для відзначення 150-ої річниці його народин, хоч ювілейний рік, славити Бога, вже кінчається...*

*Та й сам я, грішний, збирався цілий рік присвятити йому фейлетона, і не вийшло діло — інші ювіляти перешкодили. Хай же хоч ці скромні рядки будуть скреслені в пошану і пам'ять того направду Великого Миколи, від якого і я, простий Іван, так багато навчився, а якому теж немало завдячують і Микола Бутович, і друг Микола Понеділок.*

*Колись Достоєвський сказав, що... „всі ми (то значить русскі писателі) виводимось з-під шинелі Гоголя". А нам, українським письменникам, не сором буде признатися, коли не всі ми, то багато з нас вивелось з-під козацької шапки Тараса Бульби, що його безсмертний наш Микола створив таки не для них, а для нас.*

**Ікер**

## ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

### ПРО ПРОЄКТ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ В КАНАДІ І ПРО „СПІВПРАЦЮ" УНРАДИ З АКВ

У щоденнику „Свобода" було вміщено світлину проєкту пам'ятника Т. Шевченкові, що його буде поставлено в місті Вінніпеґу в Канаді. Справа ця корисна і важлива для нас, а тому варто подати поради і зауваги більшої кількости людей. Я вважаю, що постать Т. Шевченка повинна бути стоячою, бо сидяча поза підходить для менших пам'ятників у закритих приміщеннях. Постать Шевченка треба подати імпозантною у тогочасному культурному одязі, а не згорбленим лисим дідком з часів його заслання, бо для нас Тарас Шевченко дорогий у будь-якому зображенні, але для сторонніх і необізнаних людей велич української ідеї повинна символізувати постать з відповідним зовнішним зовнішім виглядом.

У „Свободі" з 4-го грудня було вміщено редакційну статтю під заг. „Правильне рішення ВО УНРади", у якій це потягнення Виконного Органу, зформульоване, як примериканським Комітетом Випинення співпраці його з Азволення ,при чому слова співпраця фігурують у статті багато разів. Вважаю таке формулювання невідповідним. Відомо, що т. зв. Паризький блок домовився був з АКВ про радіовисилання на мовах поневолених у СССР народів і що включено науковців, об'єднаних у Паризькому Бльоці Націй, до Мюнхенського Інституту вивчення СССР. У зв'язку з цим ВО УНРади був організатором українських груп у згаданих інституціях АКВ, стежив за їхньою працею, переговорював і ставив домагання АКВ, що диктувалися українськими інтересами. Це значить, що ВО УНРади мав певні взаємовідносини з АКВ, але ж не вірно буде окреслювати ці взаємовідносини словом співпраця, бо українські групи у Мюнхенській радіовисильні не є відділами чи клітинами ВО, і тому він не може впливати на співробітників цих груп (людей різних світоглядів і теренів походжень) лише з позицій національної солідарности, але ніяк не через адміністративний наказ.

**А. Гудовський**

---

**ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!**

---

С. Гординський

## РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ

(3)

Перечитуючи книгу, ми швидко спостерігаємо, що вибір, хоч і який багатий, тільки розмірно мала частина того, що варто було б перевидати. Бож тільки сама поезія неоклясиків, що цілістю варта перевидання, забрала б солідний окремий том. І коли можна мати до автора, сказатиб, індивідуальний жаль за те, що він не включив до своєї антології деяких творів, то з нашого боку це будуть зовсім невеликі речі: Тичинин вірш „Один в любов, а другий в містику", з його образом „справжньої української музи", що заплювана й залузана лежить уночі на фронті, це буде присвячений Рильському сонет Зерова про корабель Арго, для історії неоклясиків важливий не менше ніж „Лебеді" Драй-Хмари, це буде програмові вірші Марка Вороного про Колюмба („безумної мрії еспада протяла серце моє") — все твори невеликі але, так би сказати, вузлові для нової української поезії.

Проте, сам збір вищезгаданого матеріялу був тільки половиною завдання, що його мав перед собою автор - упорядчик цієї книги. Самі матеріяли були б залишилися більш чи менш цікавою читанкою текстів. Лавріненко надав своїм матеріялам свіжого подуху, подавши їх у супроводі характеристик кожного письменника і окремих статтей, написаних із не меншою пасією, що й твори, про які мова. Можна сперечатися за такий, а не інший підхід автора до цих чи тих постатей, за таку, а не іншу характеристику літературних явищ, але немає сумніву в тому, що автор сказав тут у нашому літературознавстві своє нове слово. В початках літератури відродження Лавріненко поклав Тичини „невгасимий вогонь прекрасний — одвічний Дух" і, як домінантну стилеву ознаку тієї доби, визначив тичинівський „клярнетизм" і „світлоритм", що далі еволюціонували до вітаїзму і необарокко. Нам здається, що ці означення викличуть спірні дискусії, бо поняття клярнетизму характеризує не так певний стиль чи літературний напрямок, як певний духовий клімат. Особисто ми б уважали проблему тичинівського клярнетизму ще далеко не повно з'ясованою, бо в основі його лежали не тільки трансцедентні сили національного пробудження, подані поетом як вихід на космічну арену, але й елементи характеру символічно - містичного, або простіше сказати — релігійного, які Лавріненко до уваги не бере. Тим часом це одна з основних рис „Соняшних клярнетів" і ще на початку 20-их рр. Гавриїл Костельник присвятив цій проблемі окрему статтю в збірці своїх есеїв „Ломання душ". Проте, сама назва „клярнетизм" здається нам вдалою, такою, що втримається. Вона характеризує все те, що в українському мистецтві було поривне і життєрадісне, що виривалося поза нові області простору і духу. Це був дух українського воюючого мистецтва, притаманний не тільки літературі, а й пластичному мистецтву й театрові.

Щождо вітаїзму (від „віта" — життя), то його можна б уважати предтечою сучасного екзистенціялізму — навиворіт. В основі одного і другого лежить біологічний принцип життя - вижиття, тільки що вітаїзм активний і його не заперечує, а екзистенціялізм більш анімального характеру і піддається життю, а не підкоряє його собі. Немає сумніву в тому, що вітаїзм, як певна літературна ідеологія, був для української культури подією революційною і переломовою, — це був новий дух, не дух битого абстрактною долею і лихими сусідами народу, а дух суверена. Спільна площина з основними ідеями українського націоналізму тут очевидна. Що саме така поява стала можлива в під'яремних совєтських умовах — це одне з містичних чудес життя нації. Цей вітаїзм Лавріненко намагається поєднати з духом і стилем давнього українського барокко і розглядає його як своєрідне необароккове явище. Хоч тут автор подає досить переконливі аргументи, сам термін „нео-барокко" носить риси архаїчности, які важко узгіднити з поняттям живого і яскраво молодого мистецтва, дух якого той напрямок висловлював. Тут інший термін — „акромантизм" (активний романтизм) здається нам назвою куди влучнішою.

Все це проблеми, що викликають і будуть викликати дискусії, — заслуга автора в тому, що він знав і зумів такі проблеми порушити. Його книга — це один з нечисленних у нас творів, які дають фахову оцінку українських літературних явищ на підсовєтщині, зберігаючи в рівній мірі мистецьку і критичну методу. Беручи до уваги тільки більші окремі видання, не статті, можна відмітити, що досі Д. Донцов і частинно С. Николишин давали оцінку українських літературних справ під совєтами з погляду радше політичного. Критично - наукова оцінка тих явищ прийшла розмірно пізно, її дав напередодні останньої війни проф. Ярослав Гординський, а нещодавно проф. Юрій Луцький. Лавріненко в цю ділянку вивчення одної доби української літератури вносить багато нового, нові критичні методи, ми б підкреслили особливо його суто мистецький підхід до літературних явищ, при збереженні всього конечного наукового апарату. В Лавріненкові-критикові зійшлися всі ті основні риси мистця - критика, що добру його характеристику дав Зеров: „В критикові чи не так само, як і в перекладачеві, цінні своєрідність і глибина сприймання, вразливість, смак, спеціяльна обдарованість. Бо як би не говорити про наукові методи в критиці, критика завжди матиме щось спільне з мистецтвом". Проте, автор дав ще щось більше як сам мистецький образ своєї доби, він вніс у свою книгу велику дозу безпосередности, того, що ми звикли називати автентизмом. Його думки,- спостереження, розгляд і оцінка літературних явищ — усе з першої руки людини, яка все те бачила і пережила, що виростала з усіма полетами вгору і боліла з усіма упадками.

Лавріненко виконав важливу і корисну роботу, наслідки якої матимуть ще свій відгук і на Україні, бо це така книга, що не може бути промовчана.

# Дм. Левчука затверджено на становищі голови Гетьманської Управи

У Филаделфії 6-го грудня відбулися перші наради членів Гетьманської Управи, які скликав її голова рад. Дм. Левчук, вибраний на зборах Гетьманської Ради ще 6. вересня ц. р. Голова Д. Левчук повідомив членів Управи про те, що Верховний Керманич Гетьманського Руху Гетьманівна Єлисавета затвердила його на пості Голови Гетьманської Управи та всіх інших як членів цієї ж Управи. Склад Гетьманської Управи такий: радн. Дм. Левчук, голова; інж. В. Вакуловський, секретар. Члени Управи: інж. В. Базилевський, радн. Є. Винярський, мгр. Д. Левицька, доц. І. Павелко, М. Пасіка і П. Содоль - Зілинський. Під час засідання ухвалено плян діяльности Гетьманської Управи та обговорено і зайнято становище до актуальних справ і подій на Рідних Землях та серед українства у вільному світі. Зокрема обговорено і зайнято становище до пропозиції керівних органів Комітету Українців Канади у справі скликання Світового Конгресу Українців і політичної консолідації українців у вільному світі. Голова і члени Гетьманської Управи розділили між собою функції та вирішили вислати привіт Гетьманівній Єлисаветі. Із започаткуванням своєї діяльности Головна Управа, яка є екзекутивним чинником Гетьманського Руху, перейняла на себе права й обов'язки керувати в імені Верховного Керманича діяльністю Руху і вона є одиноко компетентна в імені Гетьманського Руху формулювати та зайняти становище до всіх важливіших і актуальних політичних справ та супроти інших українських громадсько - політичних середовищ і зовнішньої політики Руху.

● **Радний міської ради Ню Йорку, демократ Джозеф Шаркі** вніс проєкт, який зобов'язує власників домів, починаючи від 1-го січня 1961-го року, освітлювати фронтони своїх домів впродовж цілої ночі. На кожних 50 стіп фронтону має світитися 60-кіловатна лямпа. Цей проєкт має облегшити поліції боротьбу проти злочинців.

● У четвер 17-го грудня відбувся парадний рейд бомбовиків і нищильників над тією місцевістю Північної Кароліни, де 17-го грудня 1903 року славні брати Райт (Вілбер і Орвіл) уперше літали власної конструкції літаком, до якого перші придумали мотор.

ЩЕ ТІЛЬКИ **13** ДНІВ . . .
. . . ЮВІЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ УНС

# Надзвичайні нагороди та премії ждуть організаторів УНС у цій ювілейній кампанії

### ПОЧЕСНІ ГРАМОТИ

Перед недалеким закінченням ювілейної кампанії УНС варта пригадати організаторам, що всі учасники кампанії, які в часі її тривання, тобто впродовж цілого 1959 року, здобудуть 25 або більше членів, одержуть пропам'ятні ювілейні грамоти й будуть поміщені на почесній листі в „Трибуні УНСоюзу" за січень 1960 рік; їхні знимки будуть прикрашувати цю табелю. Тому всі, хто ще не здобув повного числа 25 членів, а може це ще до кінця цього місяця зробити, повинен цього не занедбати.

### БЕЗПЛАТНИЙ ПОБУТ НА СОЮЗІВЦІ

Також варта пригадати всім тим, які мають ще змогу доповнити число придбаних членів до рівної 50-ки, що крім всіх інших грошових та почесних нагород, вони здобудуть право на безплатний побут впродовж тижня на „Союзівці" в довільний для них час. За 75 членів прислуговуватиме їм побут в продовж двох тижнів, а за 100 членів - повних три тижні!

### СПЕЦІЯЛЬНА ГРОШОВА НАГОРОДА

Крім всіх згаданих нагород, організатори, які здобудуть за цей цілий рік не більше, як п'ять членів, крім звичайної грошової нагороди за кожного члена одержать ще додатково **по два доляри від кожного здобутого члена** впродовж цілого 1959 року. Тому було б зовсім нерозважно обмежитися до меншого числа членів й втратити цю нагороду.

### ГРОШОВІ ПРЕМІЇ

До всіх численних винагород, які ждуть всіх учасників ювілейної кампанії, що осягнуть певну квоту членів, (що найменше п'ять), кінцевих переможців ждуть ще три поважні грошові нагороди в сумі $250 для першого, $150 для другого й $100 для третього з черги переможця у цій кампанії. Щоб вирівняти шансу здобуття винагороди для організаторів в малих місцевостях з меншими виглядами на успіх, передбачено ще три другі нагороди по 50 долярів, які припадуть трьом щасливцям з-поміж тих, які приєднали бодай 10 членів в цілій кампанії цього року.

### ПРЕМІЯ ДЛЯ ЮВІЛЕЙНИХ ЧЛЕНІВ

Крім усіх цих численних винагород та премій, призначених для організаторів членів, є передбачена також премія у висоті 100 долярів для одного з членів, приєднаних у цім ювілейнім році УНСоюзу. Ця премія припаде одному із здобутих у цій кампанії нових членів, що мають намір забезпечитися чи то вперше, чи то додатково на вищу суму в УНСоюзі, повинні зробити це зараз, ще до кінця цього року, щоб не втратити цієї великої шанси, яка може заплатити їх вкладки за забезпечення на довгі місяці а то й роки.

Ще тільки неповних два тижні триватиме кампанія, тому не відкладайте, але беріться до діла ЗАРАЗ!

Вступайте в члени УНСоюзу

# БЕЗ ПОЛІТИКИ

● **На передмісті Дортмунду** в Західній Німеччині вночі з минулої суботи на неділю сталася таємнича експльозія в одному з мешкальних домів, внаслідок якої згинуло 26 осіб. Тільки 8 осіб заоціліли, але сім з-посеред них лежать у шпиталі. Причина вибуху невідома. Сторожі сусідніх домів і службовці міської газівні рішуче заперечують, начебто газові рури в тих будинках були несправні. Вибух був такий сильний, що у промірі 400 ярдів перевертались запарковані авта і валились телеграфічні стовпи. 200 осіб залишились без даху над головою. Шкода перевищує 1 мільйон долярів.

● **Деборра Кер,** світової слави фільмова артистка, після 14-х років подружжя з англійським телевізійним продуцентом Антоні Бартлі розвелася з ним і виходить заміж за американського фільмового драматурга-лібертиста німецького роду Петера Фіртеля, з яким познайомилась під час накручування у Відні нового фільму. Дебора Кер, з роду англійка, належить так мовити до голливудської аристократії.

## ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

**КУРТІС БЕЙ, Мд.** — Б-во св. Арх. Михаїла, Відд. 55 повідомляє, що **Річні Збори** відбудуться в неділю, 20-го грудня 1959 р., в церковній залі під ч. 1506 Черч вул., в год. 5:30 по пол. Проситься членів прибути, заплатити свої залеглі вкладки та вписати своїх ще невписаних дітей в члени УНСоюзу. На порядку Зборів: звіт Управи та вибір нової Управи на 1960 рік. — П. Зазуляк, предс.; А. Ціздин, секр.

**Читайте українські книжки і газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!**







## Український Літ.-Мистецький Клюб у ФИЛАДЕЛФІЇ

**Четвер, 31-го грудня 1959 р.**
год. 9:00 вечора
в залі ГОРОЖАНСЬКОГО КЛЮБУ — 847 Н. Френклін

**ТРАДИЦІЙНА ЗУСТРІЧ НОВОГО РОКУ**

Із своїм новим репертуаром виступлять:
Іванна КОНОНІВ, Анатоль РАДВАНСЬКИЙ і Сергій КОЖУХАР.
При фортепіяні — Лідія БУЛЬБА.
ДОБІРНИЙ БУФЕТ В ЗАРЯДІ ПАНЬ.
Окремі столики — Музика — Несподіванки.
ГОСТЕЙ СЕРДЕЧНО ВІТАЄМО!

Вступ тільки за запрошеннями. Хто не одержав запрошення — просимо зголошуватись до п. І. Ільницької — на адресу: 338 В. Логан, або телефонічно: ДА 4-0345.

## Осередок СУМА — в Нюарку

— влаштовує —
в СУБОТУ, 16-го СІЧНЯ 1960 р.
**Традиційний МАЛАНЧИН ВЕЧІР (НОВОРІЧНУ ЗУСТРІЧ)**
в залі УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛІ
Оркестра — Б. ГІРНЯКА.
Ближчі інформації в чергових оголошеннях.

## Об'єднання Українських Письменників „Слово"

**В суботу, 26-го грудня 1959 р.**
в год. 7:00 вечора
в концертовій залі УНДОМУ — в НЮ ЙОРКУ
— відбудеться —
**ВЕЛИКИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ВЕЧІР**
**РІЧНА ЗУСТРІЧ**
Об'єднання Українських Письменників „Слово" з Громадянством.

ПРОГРАМА:
Григорій КОСТЮК — відкриття;
Богдан КРАВЦІВ — Що приніс нам 1959 рік з красного письменства?;
ВИСТУПИ ПИСЬМЕННИКІВ з новими творами — поезія, проза, гуморески, шаржі, епіграмми. Особисті контакти письменників з читачами.

ЗАПРОШУЄТЬСЯ ЯКНАЙШИРШІ КОЛА НАШОГО ГРОМАДЯНСТВА.





## Увага! ДІТРОЙТ і ОКОЛИЦЯ! Увага!

**В неділю, 27-го грудня 1959 р.**
в 3:00 год. по полудні
в залі INSTITUTE OF ARTS
5200 Woodward вул. — Дітройт, Миш.,
— відбудеться — **ВИСТУП ЕСПАНСЬКО - УКРАЇНСЬКОГО АНСАМБЛЮ**
під мистецьким керівництвом видатного українського артиста-танцюриста **Алекса БЕРЕЖНОГО** і його ЕСПАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО АНСАМБЛЮ в складі 20 артистів,
при участі відомої української співачки п-ні **Наталії АНДРУСІВ**

Квитки замовляйте заздалегідь в „КОСМОСІ", при 11833 Jos. Campau; „GLOBE PARCEL SERVICE", 6446 Michigan; "WORLD WIDE SERVICE" — 6440 Michigan.



В перешу річницю смерти НАШОЇ НАЙДОРОЖЧОЇ ДОНЕЧКИ
**бл. п. Христини ЯРОШ**
учениці останнього року Гайскул,
буде відправлена
**ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА И ПАНАХИДА**
в П'ЯТНИЦЮ, 1-го СІЧНЯ 1960 р.
в год. 8:00 ранку
в українській кат. церкві св. І. Хрестителя, при Мортон вул. — в Нюарку, в Н. Дж.,
на яку запрошують всіх Друзів, Приятелів і Знайомих
д-р Олександра ЯРОШ-КРЕДЕНСЕР — мати
д-р Іван ЯРОШ — батько
Оксана ЯРОШ — сестра



## ДОПОВІДІ ПРО ФЕДЕРАЛЬНІ ПОДАТКИ

улаштовує
**ТОВАРИСТВО УКР.-АМЕР. АДВОКАТІВ**
В СЕРДУ, 16-го і 23-го ГРУДНЯ, 1959 Р.
О ГОД. 7:30 ВЕЧОРА
Доповідатиме
**ІВАН О. ФЛИС**

Окрім інформацій про податкові приписи, буде докладно вияснено, які пожертви чи інвестиції і коли, звільнені від податку? Які кошти може відчисляти з податку робітник, бизнесмен або урядник? Які українські установи звільнені з податку? Коли найліпше подавати податкові заяви? (Tax Return).

Доповідь відбудеться
В УКР. ІНСТИТУТІ АМЕРИКИ
2 Е. 79 вул., на розі 5-ої Еве, в Ню Йорку
Тел.: BU 8-8660

**В суботу, 16-го січня 1960 р.**
**МАЛАНЧИН ВЕЧІР УСК-у**
в залі Central Plaza
в Ню Йорку

# БАЛЬ ЛІКАРІВ

**СУБОТА, 6-го ЛЮТОГО 1960 р.**
в залях ШКОЛИ св. ЮРА — при 6-ій вул. — в НЮ ЙОРКУ.
БЛИЖЧІ ІНФОРМАЦІЇ БУДУТЬ ПОДАНІ В НАСТУПНИХ ОГОЛОШЕННЯХ.

**Український Хор „ДУМКА" в Ню Йорку** ЗАПРОШУЄ НА
**РІЗДВЯНИЙ КОНЦЕРТ ТА НОВОРІЧНИЙ БАЛЬ**
ПОЧАТОК — год. 9:00 вечора.
Ревія пера — М. ПОНЕДІЛКА; Оркестра — В. БОСОГО.
БУФЕТ — у заряді Вп. Пань 64-го Відділу СУА.
Резервування столів в „АРЦІ", „ЕКО", „СУРМІ", почавши від середи, 23-го грудня 1959 р.

**СУБОТА, дня 9-го СІЧНЯ 1960 року**
в MANHATTAN CENTER,
34-та ВУЛИЦЯ і 8-ма ЕВЕНЮ в НЮ ЙОРКУ.
ПОДРОБИЦІ В ПІЗНІШИХ ОГОЛОШЕННЯХ.

## Посмертні Згадки

**Анна ГЕНЕГА.** — довголітня членкиня С-ва „Любов", Від. 37 УНСоюзу в Елизабеті, Н. Дж., померла в середу, 16-го грудня 1959 р., по тяжкій недузі, на 61-му році трудящого життя. Покійна походила з села Дегови, пов. Рогатин. До УНСоюзу вступила 1924 р., була секретаркою та касиркою Відділу, а далі активною членкинею, і присвячувала багато часу і праці українським справам. Покійна полишила в смутку мужа Стефана, синів Івана і Петра, доньку Марію і 6 внуків. Тіло Покійної спочиває в пох. зав. Е. Сакoвича — 215 Елизабет вулиця, Елизабет, Н. Дж. Похорон відбудеться в суботу, 19 грудня 1959 р., в год. 10:30 ранку, з дому жалоби до української кат. церкви св. Володимира. Членкині С-ва Від. 37 УНСоюзу повинні обов'язково взяти участь в Похороні і тим віддати прислугу Покійній, заслуженій членкині. — В. Ій П.!

Управа

**Микола СЕРЕДЮК.** — член Б-ва св. Володимира, Від. 130 УНСоюзу в Ню Йорку, помер 17-го грудня 1959 р. Покійний походив з села Жикотин, пов. Коломия, Зах. Україна. Народився 1887 року. Полишив у смутку дружину Олену, сина Івана, 2 доньки Марію і Софію та внуків. Похорон відбудеться в понеділок, 21-го грудня 1959 р., в год. 9:00 рано, з пох. заведения П. Яреми до церкви св. Юра, а опісля на цвинтар Кальварія. Членів Б-ва св. Володимира проситься взяти участь в Похороні, щоб віддати Покійному останню прислугу. — В. П. П.!

М. Коваль, секр.

## РОЗШУКИ

**Микола СИДОР,**
народжений 1903 р. в селі Високо Вижне, пов. Турка, над Стриєм, пошукує свою рідню:
**матір — АННА МЕНЬО,**
**вітчима — ІВАН МЕНЬО,**
**брата ЮЗЬО (Йосип) МЕНЬО.** Всі вони виїхали з Галичини до ЗДА ще до першої світової війни. Були в них ще діти, вже народжені в ЗДА. Мамине дівоче прізвище — **Коліщак,** з с. Либухора, пов. Турка, по першому чоловікові **Сидор,** а по другому **Меньо.** Вітчим також походив із с. Либухора. До 1938 р. жили вони в Шикаґо, Milwaukee Wis 2. Згадану рідню прошу відізватися на адресу:
Fedir PASLON for Nicolau Sydor
221 Lilac Street
Syracuse 8, N. Y.

Пошукую адресу
п. СТЕФАНІЇ ПАЛАЩУК
(з дому ГАЦ)
із Староміщини.
Проф. Ярослав ІВАНЧУК
Kent State University
Kent, Ohio

Пошукую
СТЕФАНА ПЕРОН,
зі села Смільник, пов. Ліско, який від 1940 року перебував у Німеччині на праці. Його пошукує його мати з дому. Хто знав би щонебудь про нього, прошу ласкаво писати на адресу:
Michael KOSIAK
5 Rock Ave., Auburn, N. Y.

## Сенатська підкомісія ствердила, що протиартретичні ліки неоправдано дорогі

Вашингтон. — Сенатська підкомісія, очолювана сенатором-демократом Естесом Кіфовером, в першому тижні переслухань ствердила, що фармацевтичні фірми продавали задорого протиревматичні ліки. Впродовж останніх трьох років фармацевтичні фірми мали найбільші прибутки з усіх промислових фірм у ЗДА. Річно продається в цій країні за 250 мільйонів „недобрих або шкідливих ліків". Фірма Айджан Комп. видавала по 14 центів на сировець до продукції жіночих статевих гормонів, а брала за них по 15 долярів. Представник цієї фірми д-р Джіффорд Айджан заявив, що від сирівцю до ліку — далека дорога, і тому не можна зіставляти поруч коштів ліку коштів сирівцю.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!